

Světla Minulosti.

Napsal M. A. ŠIMÁČEK.

... Asi před pěti roky, když jí bylo sedmáct let, zavezl ji otec po žních do Prahy k bratru své první ženy, který tam byl výšším magistrátním úředníkem. Byl ženat, ale bez dětí, a sedlák počítal snad v duchu, že by si však mohl holku tam nechat a už se o ni postarat. Dříve bylo obrátit, dvípné, hezké, tak že se pan strýček nemusel za ně stýdět, a churavíci paní tetinka mohla si v ní vychovávat spolehlivou pomocnici. A skutečně se jeden čes potobalo, že se Tužimovi počes povedl. Líboval si všude, jak se Márinice v Praze daří, že jí má svákr jako svou vlastní, a paní tetinka že se v ní přímo shlíží. Když pak Márinica příštího roku přijela na posvěcení, byla z ní již učiněná pražská slečna. Ale netrvala dlouho ta sláva. Začalo se sice třetího roku Márinici na pražského pobytu, kdy již doktor byl v Nedosekách, mluvit o tom, že se Márinica v Praze prý znamenitě provádí, starý Tužima tam dokonce dvakrát krátce po sobě za ní jel, i selka se tam konečně vypravila, ale najednou z čista jasná ještě přede zvěmi si přivezl dezeru domů, přepadlou, zlomenou, zdumělou — že níck prý ji opustil...

Průkazovaly sice pověsti ještě jiné, pro Márinicu přitěžující, jež braly původ z nějakého prý neoprávněného profektní selčina, ale jistého nevěděli nikdo nic, až na nedoseckého doktora. A ten zvěděl z Prahy.

XIV.

V domě jeho matky bydlil v přízemí advokátní písař Mikyška, bývalý obchodník, jenž pamatoval vlastní dům a vlastní dvojspek. Vinn svých smutných konců přičítal bratru své nebožky ženy, zamožnému statkáři v okolí Prahy a ústastníku trojčlenného stavebního družstva žižkovského, který prý svou sestru, Mikyškovicu choť, zkrátil o dědiství.

"Ten darebák nás zničil," zněla těžká obžaloba advokátního písaře, v jehož očích i ústech byl jeho svákr nejpodlehlým bídákem pod sluncem, zvláště od těch dob, kdy pan podnikatel jej obžaloval z vyděračství a urážek na etí, následkem čehož byl Mikyška před několika lety odsouzen k šestinedělnímu vězení. Od těch dob stal se sice opatrnější, ale zůstalo proti svákru ještě vzrostla. Stihal nejbezohlednější kritickou všechno jeho jednání i rodinné jeho poměry a bylo proto jeho muší, na rány sedající povaze vřtanou pochoutkou, když se dověděl, že jedenadvacetiletý syn páne svákrův, Rudolf, jemuž otec pomocí svých styků zjednal místo v jednom z předních penzijních ústavů, provedl nečestný kousek zpronevěry, a to v domě své vzdálenější příbuzné s matčinou strány. Kamž docházel na návštěvy. Lhal lásku a svedl její neč z venkova, a když nastěhoval se, aby dostal jako čestný muž svým závazkům, podle couvl.

Tuto historii vypsal svého času matka doktorova svému synu v jednom ze svých listů, dodávaje, že — jak Mikyška tvrdí — dotyčná dívka je z nějakých Ouhradie, které prý jsou blízko Nedosek, a že ona prý by sama ráda věděla, se na tom pravdy, poněvadž má nejen Mikyškova svákra, ale i strýce té dívky, magistrátního sekretáře, i jeho paní, s kterou prý se dokonce často na trhu setkává a s ní mluvívá. Tak tedy aby jí napsal, co o tom ví, jaká je ta dívka a jaké jsou poměry jejích rodičů.

Doktor byl v odpovědi své nanejvýš vykvavý, znaje nebezpečnou povahu Mikyškou i obáváje se, aby se snad matka v nepřatelné vášni nezapletla do té záležitosti, a konečně, aby také sám nějakým Mikyškovi vitaným úředním sdělením nestal se bezohledným pomocníkem pokoutních jeho piklů. Nejbližší doba mu pak stvrčila, jak místná a správná byla jeho opatrnost. Další dopisy matčiný již uváděly, jak se ona svedená dívka jmenovala (nesprávně však), kdy a kde vy-

trpěla své nejtěžší chvíle, že synáček její druhý den po narození zemřel, a že vlastní příčinou, pro kterou nedošlo k sňatku, nebyla bezcitnost a mravní zkaženost mladého Rudolfa Floriše — ten prý by si byl Máriniku rád vzal — nýbrž tvrdá neoblomnost jeho otce, jehož hanebné jednání prý Mikyška postaví na pranýř.

Na tyto dopisy odpověděl doktor nmatec důtklivými domlouvami, aby vše nechala na vyřízenou těm, jichž se týká, před Mikyškou aby se měla na pozor a nejlépe aby mu zakázala, ji a tím i jej podobnými záležitostmi obtěžovat.

Stará paní pak nějaký čas vůbec nepsala, jsouc patrně trochu dotčena, a konečně v jednom z pozdějších dopisů jen jako mimochodem vyslovila domněnku, že Mikyškovi patrně asi začepal svákr nějak ústa, proto že prý nápadně měl nejen o tom připadě, ale o panu podnikateli Florišovi vůbec.

Doktor připomínal si nyní již dou všechny tyto podrobnosti, ne sefaldné, nýbrž jak namanule z paměti se vybavovaly, představil si v duchu celý zjev Mikyškův, vyvolal si před zrak duše i nevědu již jasnou podobu magistrátního sekretáře, strýce Márinicinu, s nímž nahodile se jednou sešel za studentkých ještě dob v Měšťanské besedě, vykombrinoval si opět — jak již několikrát dříve — obraz jeho domácnosti, jeho churavé ženy, i protivně švihavý úsměv mladého Floriše i robustní postavu jeho otce a tvrdým výrazem v drsné tváři, a když mu dnes, jako již často před tím napadlo, že vlastně ne mohou všechny tyto tři neznámé mu osoby i ta domácnost páne sekretářova vypadat zcela jinak, ani se nepokusil o možnou představu jinou, jak jindy činil val. A jakoby se obíral plánem učiniti historii nešťastné Máriniciny lásky podkladem novely nějaké, přeháněly se v mysli bývalého kandidáta spisovatelství rozmanité výjevy tohoto románu i stadia duševních procesů jeho hrdinky, beze vši romantiky, a celou střízlivostí vnějších okolností, ale s bouřlivým zvlačněním představ došly z minulosti až k přítomným dnům, k tomu trapnému nyní životu deery v domě otcovském a přešly v úvahy o jejích bolestných vzpomínkách, zmařených nadějích a bezradostné budoucnosti, zaujaly duši doktorovu tak, že dřívější mučivé myšlenky úplně se oddálily.

Měkká lhost — její vlna prolula jeho nitrem hned před třemi roky, když poprvé spatřil trpící zjev Máriniky Tužimovy s tou přibledlou tváří a jímavým pohledem — prolula mu opět duši a opravdová účast pro ni jej opět naplnila. Ba vyhoupla se v něm z hlubiny duše i ostřehavá otázka, není-li právě ten jímavý její zjev a ta její románová suda příčinou té jeho účasti pro ni? Kdyžby neměla toho hlubokého pohledu, z něhož vyřítal němou, citlivou, trpící duši — bylo by té sympatie? A bylo by jí, kdyby nebylo právě té románové minulosti, která dodává ženě zvláštní draždivé vlně a přehnutí?

"Protivná analýsa!" šleho doktorovi mezkem, ale jeho duše a jeho city nedbaly toho zakřiknutí. Kde se vzala, tu se vzala, jako na výsměch vš vší — vedle představy Máriniciny i představy Fabiánovy Lény — (ano, porušené a snadno dobytelné, protože již jednou dobyté ženy, o kterých si myslí, že by byly tak povolené a pokorné — šleho doktorovi klavou) — a vedle těch představ byl tu i obraz nemocné jeho ženy tam doma na lázku, s respektivním ovhlým vlnem a teskným pohledem — a již se zachráty zas všechny bolestné struny v jeho duši.

"Mohu já za tyhle myšlenky!" pravil si konečně, marně se jim bránil. "A jsou opravdu výsledkem mravního oslabení? — Ne jsou přirozeným následkem mé šilomnosti, mého vylučení? —"

— Ne nemohu věřit, že by polekal na ženu cizí zádost po ní byl již cizoložením a ní v srdeci, neboť jaký pelech pak by bylo srdece mé, a já přece vím, že vedle slabosti je v něm i mnoho dobra, Pane Bože!" —

A z nevykořeněných zbytků staré potlačené víry hned v zápětí vyšlebla vzpomínka na slova naumburského zajatce, "že utrpení člověka v podstatě své je pouze výsledkem násilného odloučení od zřivce minulosti — prohlášení války proti starým pldům, v nichž spočívala jeho síla, jeho rozkoš, jeho plodnost?"

"Je to pravda, je to pravda!" mučil se pobouřen. "Je v tom opravdu mé utrpení? Obracel jsem vskutku puď, jež nevybějí se na venek, do duše a způsobují tam trýzeň?"

A v prudkém zápasu těchto narážek na sebe proudů dojel domů.

XV.

Malovický doktor Novák naň čekal.

Byl skoro padesátník, široké, doboradecné tváře na jejím nose seděly zlaté brýle, jimiž hledělo dvě šmolkové modrých veselejší očí, prozrazujících jasnou spokojenou duši, radující se z života.

Malovický doktor požíval daleko široko pověsti výborného praktika, znamenitého společníka a šlechetského léčitela. Naděje vcházela k nemocným a jeho zjevem kypřím zdravím, a jeho usměvavou tváří, s jeho srdečným, útěsným slovem. Při tom jeho veliká životní zkušenost, jeho znalost lidí a lidu a jeho humor a vtip byly mocnými pomocnicí jeho rad, nařízení a léků. Jednou vše na světě nedělal doktor Novák rád, a to se o něm v tom obecné vědělo, ba kolovaly o tom rozmanité veselé historky: extrakce zubů byla pro něho mukou, a kde se jí mohly vynouti, vyhnil se. Před obědem vůbec netahal zub za živý svět, a po obědě pozval pacienta k sobě do jídelny, nalil mu piva neb vína, hovořil s ním, hleděl ho rozesmát, a měl na to v každé vsi vítané svědky, již rádi vypravovali, jak v hovoru s malovickým doktorem je přestal zub bolet.

Vzderovaladli všde bolest vši vřimlunosti, sáhl doktor ještě před kleštěmi k utišujícím lékům, a teprv když ani ty nepomáhaly a umíněný pacient stál na svém, odhodlal se doktor k extrakci, avšak když tato i nejlépe dopadla, měl — jak říkával — den zkažený.

Dobří známí doktorovi škádli-li jej někdy, že není "mužem ze leza a krve", a Novák nejen že se nezdobil, nýbrž usmívaje se ochotně svědčil, dodávaje, že čest tohoto pojmenování od srdece rád ponechává Bismarkovi a žilovickému kováři Bártovi, pod jehož neohrožené kleště putovala na konec většina stolček, které malovický doktor marně tišil utišujícími kapkami.

Po srdečném uvítání a některých otázkách, týkajících se záležitosti společného interestu, přešel hovor obou lékařů hned na nemocnou. Doktor Novák pravil, že shledal stav její úplně nezměněn, a vyvozoval z toho, že netřeba se ještě vzdávat veškeré naděje.

"Všecko závisí od postupu embole a jak se zachová srdeční síla," opakoval již po druhé na námitky kolegy, který hájil své mínění, že naprosto již není naděje na záchranu.

"Člověk by neček," pokračoval, "jak jemně kompenzační zařízení má srdece; já sám jsem se o tom několikrát přesvědčil, jak obdivuhodně dovede odolávat vřelíkým v něm se vyskytujícímu poruchám, sama, svou vlastní regulací. Je to kolikrát ku pošli vu vskutku!"

"Inu ano, to je všechno hezké, tomu užto neodpírám," pravil nedosecký doktor. "Ale žena je strasená proto, že z lokálního onemocnění stalo se odkové, jehož konec jest pyracie."

"To bych si netroufal dosud říci," ovládl Novák klidně.

"Po pondělní třesavce posly jsem naděje naprosto."

"Pro mne je zas důležitým ukazem, že se ta třesavka už neopakovala. Nepřisuzujete mu váhu? Není vám aspoň nápadný? Není znamením, že proces, jehož byl snad symptomem, aspoň nepokračuje? Že se snad úplně zastavil? Či vylučujete takovou možnost? — Já ne. Pro mne je ta okolnost, že se třesavka neopakovala, lides důležitější zjev, než že třesavka už jednou byla. A krom toho uvažují i to, jak se milostpaní sama dnes cítí. Její mysl je mnohem klidnější a feld bych vyjasněnější. Není-li to známka sama nějakého zlepšení, je to jistě nejlepší prostředek k němu."

Tón, jímž Novák své vývoody pronášel, byl tak klidný a opravdový, že vylučoval všechno podezření nějakého pouhého šetrného utěšování, nějakého zamýšleného namlouvání nadějí za každou cenu. Bylo na něm znáti, že Novák o tom, co pronášá, je přesvědčen, a že stává svůj dávydy opřený náhled beze všeho přemlouvání proti náhledu mladšího kolegy. A právě proto neminula se jeho slova s účinkem na nedoseckého doktora.

Ač nevzdával se svého mínění, nemohl jim upřít váhy. Cítil u Nováka jeho velikou zkušenost, založenou na rozsáhlé dlouholeté praxi, znal již sám několik případů jeho obdivuhodných předpovědí, vyplněných takřka na vlas, uznával spolehlivost jeho diagnóz, a proto, třeba nevzdávaje se svého náhledu, cítil nyní, že se zakolísal. Krom toho projela mu opět duši trpká zkušenost, čerpaná z vlastních osudů, že skoro vše mu dopadlo dosud v životě jinak, než jak byl očekával, a že možná i nyní snad nastane právě jiný konec, než do jakého se již vžil. A tento v té chvíli znova a s prudkou jakousi silou se ozvavší pocit přidal se k účinku slov Novákových.

"A proto pravil skoro stěsněně." "A kdyby se ten zázrak stal — ten zázrak, pravím — jaký život má a jí čeká? Je-li možná ještě nějaká životě, úplné vyhojení je přec vyloučeno. Choroba až do hrobu."

Doktor Novák pokrčil rameny. "Zde je ovšem člověk malomocný," pravil. "O změnách, jež by nastaly, je těžko něco předpovídat. Ale ani ty nemusejí být v následcích svých takové, aby život činily jen utrpením. Vždyť, máj Bože, znáte přece sám, že jsou vady chlopní, které po léta nezpůsobují téměř nejmenších obtíží."

"To jsou arciť útěchy málo povzbuzující," usmál se smutně doktor. "No — konečně uvidíme. Já přec jen myslím, že nad ubohou je již svíce zlomena."

Novák pokrčil opět jen rameny.

"Nedostavili se už třesavka, nezjeví-li se ani jiné známky pokračujícího snad procesu rozkladného — je podle mého rozumu stále naděje," řekl po chvíli arditě. "Za tři, za čtyři dni budeme vědět víc," dodával podávaje doktorovi ruku. "Do těch dob vás potěš Bůh."

Podmínka vítězství.

Během války v Indii psal anglický major Hodson svému příteli: "Zvítězím-li v Indii, bude to pouze tenkrát, zachovám-li si zdravé zažívání." Pochopil jak dalece spěch životní jest podmíněn zdravým zažitím pokrmů. Zde, kde jíme nepřiměřeně mnoho příliš silné potravy, víme z vlastní zkušenosti, jakým pokladem je zdravý žaludek a jak často choroba zažívacího ústrojí zníží blahobyt celé rodiny. Proto jest nanajvýše důležitým vědět, že ve všech chorobách vyznačujících se slabou chutí k jídlu a obtížemi po jídle, nejjistější pomocí jest Trinerovo Léčivé Hořké Víno. Ono osadí se sláblé orgány tělesné, nervy i svaly, učini zažití pokrmů snadným a úplným, vyrobí nohou, silnou krev a vypulí z těla kvasel a rozkládají se lástěcky pokrmů. Ono je výborným lékem proti zácpě, bolestem hlavy, obtížím v střevy, záchvatům hostce a neuralgie, bolestem v žaludku a v životě, jakož i proti chudokrevnosti, stálému slábnutí a nervozitě. V lékárnách. Jos Triner, 1333-1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Čechům na uvážení.

South Omaha, Nebr., 9. ledna 1912.

Ctělá krajanko:— Léky, které jste mně zaslala, jsem obdržel a mohu říci upřímně, že mně prospívají — tudíž je všem trpícím krajanům doporučuji, poněvadž vím, že jsou to léky dobré, poctivé a vysoké stojí nad různými cizozárodními brakem, kterým se zaplavují naše osady.

Přeji Vám z plna srdce, abyste ve svém podniku měla zaslužený úspěch. — V dokonalé úctě Otakar Charvat.

Muži, ženy, dívky a starouškové.

Často ani nevíte, co Vás bolí, a tu náš lék dá úlevu a zdraví.

Wheelerovo Bylinné thé je silitel jater, ledvin a krvečistitel

Obdržíte na zkoušku lék zdarma na několik dní. Žádný patentní lék.

Jest to čistý přírodní lék jakpro maličké dívky tak pro dospělé, zdravotním zákonem prozkoumaný a zaručený, že jest takovým, jak se o něm praví. Poskytne úlevy při zácpě, záduše, kyselosti v žaludku, žlučnatosti, obtížném trávení, jaterních obtížích, bolestech hlavy, červech, bolestech v zádech, nezávinnosti, malarii, kašli, nastužení, bolavém hrdle, zlaté žile, revmatismu, neuralgii, dně, bolesti v boku, bolesti v kráži, rozčilenosti, zemdlenosti, ztrátě chuti k jídlu, ospalosti, žlutence, pupencích, vyrážce, tasemnicí, svrabu, vodnatelnosti, srdeční vadě, boulicích, nádorech, lišejích, zastaralých bolestech a všech nepořádekch krve a ledvin. — Chuti jest velmi příjemné. — Stolic lehounká a bezbolestná.

Hledáme spolehlivé jednatelce Na prodej v trojí velikosti, poštou vyplaceno až do domu 28c, 55c a velká krabička na měsíc stačí za \$1.10 — 6 za \$5.00. — Vzorky zdarma s radostí pošleme na požádání.

Máme zaručené léčení pro KATAR. Těz zvláštní léčení pro muže pouze. Trpící slabé, unavené, předčasně sestřelé matky a ženy, slabé a bledé dívky. Máme zvláštní léčení pro všechny bolestné, choulolistivé nemoce mužů, žen a dívek v jakémkoliv případě a stáří. Popište a důvěrnou svou nemoc a pošleme Vám o bratem poštou lék zdarma na několik dní na zkoušku a knížičky o nemocích. Další potřebné léky bez Vaší výslovné objednávky nepošleme. Račte psát anglicky neb česky. Adresa:

MARIE VOTÝPKA, c. of

Theopholine Remedy Co., Dept. 10, So. Bend, Ind

Piana na mírné splátky!

Jsou to piana zaručená šestatřicet let v obchodu s piany je rekord

A. HOSPE CO., Omaha, Nebr.

Doporučujeme

HOSPEOVA

PIANA.

Jsou zhotovena s Walnut oak aneb mahagonu. Pěkná děčka na každém. Mírné měsíční splátky, anebo za hotové. Obehraní piana a varhany velmi lacino. Dopíste si o katalog a cenník. 43-1f

A. HOSPE CO. 1513 Douglas ulice. OMAHA, NEB.

TISKOVÉ PRÁCE

VEŠKERÉ tiskopisy, jako: Psací papír s ohlavením, obálky se zpáteční adresou, účty, navštívenky, obchodní listky, vstupenky do plesů, koncertů, a pod., plakáty různých velikostí a barev, pozvánky, snubní oznámení, kvítanění knížky stanovy, domácí pravidla, atd., atd., zhotovujeme rychle, vkusně a levně. Pište si o cenník pod adresou:

Pokrok Zápádu, 1417-19 So. 13th St. OMAHA, NEBR.